

Framtidens studiemedelssystem – det är möjligt slippa CSN

ÖPPETTID
fr.o.m. 6 oktober

kl 13-15

P.g.a. nedläggning av CSN-kontor ute i landet måste vi på Uppsalakontoret få mer tid till handläggning. Därför drar vi ner på besökstiden. Hoppas ni har förståelse för detta.

Information och service finns även på:
<http://www.csn.se> och i Talsvar 0771-276 800

10-15 • LUNCHST
Post lämnas i brevlådan, Bred

En rapport från Moderata ungdomsförbundet

Framtidens studiemedelssystem– det är möjligt slippa CSN

Centrala Studiestödsnämnden, CSN, är den statliga myndighet som ska administrera det svenska studiebidraget och studielånet samt rekryteringsbidraget. Myndigheten har ett antal kontor runt om i landet och huvudkontoret ligger i Sundsvall. CSN är en relativt liten myndighet med ca 1100 anställda, varav ca 700 hanterar de ungefär 2 miljoner kunderna. Generaldirektören heter för närvarande Björn Mårtensson och myndigheten leds av en styrelse med en extern ordförande.¹ Detta är några grundläggande fakta kring CSN. Men ser vi förbi den typen av faktaupplysningar är CSN en synnerligen illa sedd myndighet.

Vi i Moderata Ungdomsförbundet har i årtal riktat kritik mot CSN och talat om att ersätta dagens studiemedelssystem med andra alternativ. I denna rapport sammanfattar vi kritiken mot CSN och visar på ett tydligt och väl fungerande alternativ. Ett alternativ som vi hittar bara 100 km från maktens korridorer i Stockholm nämligen i Finland.

Varför kritik?

CSN har länge haft ett rykte som varit allt annat än positivt. Den myndighet som ska administrera och bevilja studielån och studiebidrag till Sveriges studenter har trots återkommande kritik och krav på förbättringar inte kunnat prestera ett bättre resultat rörande service och tillgänglighet. En situation som riskerar att bli ännu värre när CSN nu har drabbats av nedskärningar och tvingas spara ytterligare.

Dessutom har CSN väckt många studenters ilska med reglerna om det s.k. fribeloppet. Regler där studenter straffas med lägre studiebidrag och lån om de har för hög arbetsinkomst. Det straffar sig med andra ord att försöka arbeta för att slippa ta lika stort studielån, vilket är befängt. CSN:s berättigande som myndighet är också utifrån ett liberalt och moraliskt perspektiv högst tvivelaktigt.

Tillgängligheten

En statlig myndighet ägs av folket, och ska vara tillgänglig för medborgarna. En student har ofta väldigt begränsade medel att leva på varje månad, då man sällan har en annan inkomst än studiemedlet. När det vid ansökan om studiemedel, eller vid andra tidpunkter under året uppstår frågor för studenten, måste man kunna veta att man snabbt kan komma i kontakt med den ansvariga myndigheten. Ibland kan det handla om att studenten blir utan pengar i flera veckor på grund av ett litet misstag i studiemedelsansökan. Detta kan vara förödande för en människa som lever på små marginaler, och har hyra att betala och kurslitteratur att köpa varje månad.

CSN genomförde under 2000-2001 en studiestödsreform, vilket innebar en stor påfrestning på administrationen. Under 2001 upprättade man en central anläggning för hantering av telefonsamtalen i Kiruna. Dessa två projekt försämrade behandlingstiderna i ännu större omfattning och tillgängligheten var under omställningstiden mycket låg. Men tack vare att åtgärderna genomfördes förbättrades tillgängligheten under 2002. CSN har också satsat på att utveckla internet- och talsvarstjänster för att öka tillgängligheten. Man strävar som man säger efter att bli ”en 24-timmars myndighet”. Via de nya kanalerna kan studenter numera ta del av information rörande sina ärenden.²

---

¹ <http://www.csn.se>, lydelse 2003-11-23

² <http://www.csn.se>, lydelse 2003-11-23

Det saknas dock fortfarande möjligheter för studenter att lämna information till myndigheten via de nya tjänsterna.

Den 24 september 2003 beslutade CSN:s styrelse att avveckla elva av de 25 lokalkontoren. Kontoren i Borås, Halmstad, Jönköping, Karlskrona, Karlstad, Kristianstad, Lidköping, Luleå, Malmö, Växjö och Östersund har nu lagts ned. Sex av kontoren ligger i samma region i Mellansverige, där studenterna nu får åka långt om de vill ha personlig service. Under november 2003 växte telefonköerna hos CSN igen, och väntetiden var enligt Sveriges Förenade Studentkårer, SFS, 9 minuter och 31 sekunder i snitt. "Vi hade räknat med en del bekymmer under hösten" uppger CSN:s presschef Magnus Forss till SFS.³ Samtidigt som CSN säger sig ha en strävan att förbättra tillgängligheten och rättssäkerheten, bestämmer man sig alltså för att lägga ner elva lokalkontor och därmed försämra tillgängligheten, vilket rimmar illa. Uppenbarligen ser man inte heller bemannade kontor, där studenterna kan få personlig service, som en del av myndighetens tillgänglighet. Det är också en stor försämring av rättssäkerheten för studenterna på dessa orter att inte längre kunna gå in på ett lokalt kontor och få svar på sina frågor och assistans med sina problem. Det är en tydlig signal från CSN att målet om förbättrad tillgänglighet bara är tomma ord, som egentligen bara betyder att myndigheten tycker att studenterna ska vända sig till en hemsida och en telefonsvarare istället för personalen på myndigheten. CSN sätter sitt eget system framför studenterna och vidtar stora åtgärder i syfte att själva slippa kontakten med studenten.

Nedläggningen av 11 lokalkontor inverkar också negativt på de kvarvarande lokalkontorens öppettider. För att färre kontor och anställda ska kunna hantera samma mängd studenter har öppettiderna på de kontor som fortfarande finns kvar inskränkts kraftigt. Tidigare har det varit möjligt att besöka CSN under normal kontorstid på de flesta orter, något som nu begränsats till bara någon enstaka timme per dag.

CSN har länge haft som uttalad målsättning att besvara 80 % av de inkommande telefonsamtalen⁴. Detta är naturligtvis helt ohållbart till och med för att vara en myndighet. Det normala borde rimligen vara att sträva efter att kunna ge service till alla kunder, och därmed besvara all kontakter. Detta kanske inte är ett realistiskt mål, men borde ändå vara det som eftersträvas. Skulle CSN:s policy appliceras i något annat sammanhang som till exempel en bank eller liknande skulle den inte bli långvarig. Ett företag som aktivt struntar i var femte kund är dömt att gå i konkurs. Ett öde som dessvärre inte kan drabba CSN.

Att missnöjet med CSN är både påtagligt och utbredd visas inte minst av att CSN ofta anmäls till Justitieombudsmannen (JO). Hösten 1997 blev CSN Sveriges genom tiderna mest JO-anmälda myndighet. En föga smickrande förstaplats. För att göra saken ännu värre ur de drabbade studenternas perspektiv så finns det substans i anmälningarna. Det normala är att 12-14% av JO-anmälningar av myndigheter leder till kritik från JO men för CSN är siffran 30%.

Fribeloppet

Fribeloppet är ett gränsvärde för hur stor inkomst av arbete man får ha utan att studiebidraget eller lånet påverkas. Ju mer studiestöd du får, d.v.s. ju fler veckor per kalenderhalvår du studerar och i ju högre takt, desto lägre är fribeloppet.

---

³ <http://www.sfs.se>, lydelse 2003-12-02

⁴ enligt Britt-Marie Bystedt som på regeringens uppdrag sett över CSN:s organisation 1997.

Fribelopp per kalenderhalvår

Antal veckor med studiemedel	Heltid	75 procent	50 procent
5	84 437	87 467	90 439
10	72 375	78 415	84 418
15	60 312	69 364	78 396
20	48 250	60 312	72 375
25	36 188	51 261	66 353

(Tabellen hämtad från CSN)⁵

Fribeloppet innebär alltså att den som studerar mycket och därför måste ta stora lån, får tjäna mindre per kalenderhalvår än den som studerar mindre. Att arbeta för att kunna ta ett mindre lån lönar sig bara till en viss gräns. När studenten har en inkomst per halvår som överstiger fribeloppet minskas detsamma med hälften av den överskjutande summan.

CSN borde inte begränsa studenters möjligheter att arbeta och tjäna pengar vid sidan av studiemedlet. Ju fler studenter som arbetar och tjänar pengar, desto bättre för oss alla. Eftersom varje student i vilket fall som helst ska betala tillbaka sitt studielån, borde det rimligen ligga i statens intresse att studenten har en god och sund ekonomi. Systemet med fribelopp är felaktigt också eftersom det ökar studentens beroende av stödet från CSN och staten. När statens stöd minskar om man jobbar mer, väljer kanske studenten hellre att jobba mindre, för att vara säker på att CSN-pengarna fortsätter att sättas in på kontot. Det finns givetvis också en påtaglig risk att studenter väljer att jobba ”svart” för att slippa ha en redovisad inkomst och därmed undgå konsekvenserna av att spränga fribeloppstaket.

Det kan ligga en viss logik i att begränsa studiestödet till den som ändå klarar att försörja sig. Men studielånen ska ändå betalas tillbaka, varför de inte alls borde påverkas om inte studenten så önskar. Ett annat problem är att det motverkar just att människor kan komma undan beroendet från staten. Initiativet till att minska skuldsättningen måste komma från studenten själv, inte från staten. Det ligger också en osäkerhet i att inte kunna lita på att jobbet man har tagit kommer att löna sig så mycket som man önskat.

Även om det är möjligt för studenter att på olika sätt undgå effekterna av fribeloppets existens är vår grundinställning att fribeloppet ska avskaffas. Studenter som arbetar vid sidan om sina studier ska inte bestraffas. Det ska löna sig att anstränga sig, och löna sig att inte fuska.

CSN:s (o)berättigande

I ett liberalt samhälle ska statens roll vara begränsad och liten, men effektiv. Politiker ska inte göra sådant som någon annan kan göra lika bra eller bättre. Därför är det fel att vi har en statligt inrättad myndighet som ska administrera studielånet. Det finns ingenting som säger att staten måste göra detta, då andra mycket väl kan sköta uppgiften. I dagens monopolsystem finns det bara en aktör, CSN, att gå till. Studenterna har inga valmöjligheter och måste förlita sig på CSN vare sig de vill eller inte. CSN har heller inga incitament att förbättra sig, eftersom studenterna ses som en belastning istället för attraktiva kunder. Man slipper hellre en belastning än att försöka erbjuda bättre service. Marknaden kan på ett bättre sätt tillgodose studenternas behov och önskemål.

---

⁵<http://www.csn.se/Avdelningar/Studerande/HogskolaOchUniversitet/FribeloppStudiemedel/FribeloppStudiemedel.asp?MenyIdnr=66>, lydelse 2003-12-02

CSN ”styr” också studenter dit de anser det lämpligt. Eftersom CSN, nästan godtyckligt, kan bestämma vilka utbildningar som berättigar till studiemedel är det alltså staten som avgör vad som är lämpligt att studera. Detta är moraliskt förkastligt och hör inte alls hemma i en demokrati och konsekvenserna av systemet är svåra att överblicka. Detta särskilt eftersom det går en tydlig skiljelinje mellan offentliga högskole- och universitetsutbildningar och utbildningar som erbjuds av privata intressenter. CSN blir här ett medel att styra studenter bort från privata alternativ och in i statens egna läroanstalter.

Slutsatsen av de resonemang vi fört är naturligtvis att myndigheten CSN ska avskaffas. Vi nöjer oss inte med att skjuta till mer pengar, ändra arbetssätt eller på olika sätt reformera CSN. Detta eftersom CSN är en del av problemet och inte en del av lösningen.

Studiemedel efter CSN

Naturligtvis finns det också en tänkbar lösning på hur studiemedelssystemet kan se ut efter CSN. Att avskaffa CSN är en åtgärd som på olika sätt stärker studenternas ställning. Den sammantagna signal som systemet idag sänder till alla studenter som går ut på att man absolut inte ska ta egna initiativ som saknar täckning i CSN:s regelbok, absolut inte försöka förbättra sin ekonomi genom att jobba och absolut inte söka egna studievägar måste försvinna. Målsättningen med att avveckla CSN som myndighet är inte att försvåra högre studier, utan tvärtom att underlätta för fler att studera på sina egna villkor. Vi är övertygade om att CSN-byråkratin kan ersättas med en ny organisation av studiemedel i Sverige där det är den enskilde studenten som står i centrum.

Vi är övertygade om att de uppgifter som CSN i dag är satta att hantera, men bara stundtals lyckas klara av, kan hanteras bättre på och av den fria marknaden. Detta eftersom CSN:s huvuduppgift att låna ut pengar till studenter är en klassisk bankuppgift. Det innebär att myndigheten CSN i grund och botten inte är någonting annat än en statlig bank. En statligt ägd bank som av den politiska majoriteten i Sverige tilldelats ett monopol över att hantera en särskild sorts lån riktade till studenter.

Utöver den statliga studentbanken CSN finns det idag, som vi alla känner till, ett stort antal privatägda banker och finansiella företag på den svenska marknaden. Banker och företag som i fri konkurrens hanterar utlåning och inlåning och alla andra typer av banktjänster på en fri marknad för alla andra människor. Dessa banker är med all säkerhet intresserade av att konkurrera om att också få Sveriges alla studenter som kunder. Att ta över administrationen av studiemedelssystemet borde rimligen vara mycket lockande för de flesta banker och finansföretag eftersom det utgör en mycket god möjlighet att knyta framtida trogna kunder till sig.

Studenten i centrum

Det är ju naturligtvis inte bara banker och finansiella företag som är vinnare i den verklighet som uppstår efter CSN. Studenterna är också stora vinnare. För den enskilde studenten skulle makten över den egna studiesituationen bli rejält mycket större. Servicen skulle öka när olika aktörer tvingas konkurrera om studenterna. Den bank eller det privata låneinstitut som likt CSN nöjer sig med att strunta i att besvara vart femte telefonsamtal, eller som tappar bort tusentals lånesansökningar varje termin skulle inte få särskilt många kunder och inte heller bli särskilt långlivade på studielånemarknaden. Dessutom skulle tillgängligheten öka avsevärt eftersom de besparingarna hos CSN som nu leder till att kontoren på många orter stänger och öppettiderna försämras inte får någon betydelse. Bankkontor av olika slag finns över hela landet och deras öppettider har med tiden blivit bättre. Dessutom finns väl utbyggda tjänster i form av telefonbanker och Internetbanker som CSN av idag inte klarar att matcha.

Genom att lägga ut administrationen av lånen på flera olika aktörer kommer förutsättningarna för den enskilde studenten att få gehör för sina individuella behov och önskemål att öka avsevärt. Detta skulle dessutom föra med sig den goda effekten att studenter på ett helt annat sätt än idag, när man antingen tar ut det maximala lånet eller inte lånar alls, skulle uppmuntras att faktiskt tänka igenom sin ekonomiska situation ordentligt.

I studiemedelssystemet efter CSN har alltså samtliga Sveriges studenter en avsevärt större valfrihet i sina händer. Varje student kan själv påverka sin ekonomiska situation beroende på vilket låneinstitut man väljer att vända sig till. Studenten får också som tidigare nämnts betydligt större incitament att anpassa sin privatekonomi till en realistisk lånebild. Det innebär alltså att det blir möjligt att låna betydligt mer varierade summor än vad som erbjuds från CSN idag. Detta kombinerat med ett slopande av fribeloppsgränsen gör att mycket talar för att den totala graden av skuldsättning hos landets studenter minskar. När det blir lönsamt att jobba vid sidan om studierna och ta ansvar för den egna ekonomiska situationen är det troligt att många väljer att inte låna fullt ut så mycket som idag. De flesta kommer i framtiden inte att låna det som idag motsvara CSN:s maximala belopp. Detta får i sin tur givetvis positiva effekter i samhället på längre sikt.

Om den totala skuldbördan i form av studielån på Sveriges studenter minskar innebär det att de flesta studenter skulle kunna återbetala sina lån i snabbare takt, eller i dagens takt men med en mindre summa varje år. Konsekvensen av det är att högre utbildning kommer att löna sig mer eftersom den disponibla inkomsten som man defacto har tillgång till efter skatt och amorteringar på lån kommer att öka. En minskad skuldbörda och en ökad disponibel inkomst ökar möjligheten till konsumtion eller investeringar vilket gynnar hela samhällsekonomin.

I en privatisering av studiemedelssystemet ligger naturligtvis också en ökad konkurrens mellan banker och finansiella företag. Ingen bank eller företag har råd att missa matchen om var landets ca 300 000 högskole- och universitetsstudenter ska vara kunder. Detta öppnar för att man kommer att konkurrera inte bara med en bättre service och en enormt mycket större tillgänglighet utan även med räntor, återbetalningsvillkor, avgifter och andra lånevillkor. Det ger en mångfald av alternativ för studenterna. Möjligheterna är i princip obegränsade med tanke på att det kan bli möjligt att ta studielån inte bara hos de traditionella bankerna som SEB och Föreningssparbanken utan också hos andra som finns på marknaden som Ikano-Banken och ICA. Ett studielån kopplat direkt till ICA-kortet eller med rabatt hos IKEA skulle säkert locka många studenter. Det är ingen överdrift att säga att den konkurrens som kommer att uppstå sätter studenten i centrum.

Statens roll

Har då staten överhuvudtaget någon roll att spela i det studiemedelssystem som ersätter dagens CSN system? Svaret är att staten även i fortsättningen har en viktig roll att spela, en roll kopplad till att målet är att sätta studenten i centrum och möjliggöra för fler att studera på högskola och universitet på sina egna villkor.

Även om de allra flesta människor idag är kunder i en bank eller ett annat finansiellt företag är det inte möjligt för vem som helst att hur som helst låna en större summa pengar. Ofta krävs det säkerhet eller borgenärer, vilket kanske en del studenter saknar. Detta får naturligtvis inte få konsekvensen att det blir omöjligt för studenten att ta studielån. Vi menar att staten ska ta på sig det yttersta ansvaret och garantera återbetalning genom att agera borgenär.

De studielån som idag går att få från CSN ska återbetalas under det yrkesverksamma livet. Men skulle det vara omöjligt av ett eller annat skäl går kostnaden över på staten. Det innebär att staten, genom alla skattebetalare, fungerar som borgenär åt alla studenter hos CSN. På den punkten blir det alltså ingen väsentlig skillnad efter det att CSN avskaffats. De lån man som student tar under sin studietid från en bank eller liknande ska återbetalas under den yrkesverksamma banan, men skulle det inte vara möjligt att olika skäl träder staten in och garanterar återbetalning åt den bank man valt att ha sina lån i.

Risken för att banker eller andra finansiella företag lider kreditförluster på att låna ut till studenter är genom den statliga återbetalningsgarantin i princip obefintlig. Detta samtidigt som ingen student nekas möjlighet att ta studielån, oavsett privatekonomisk situation eller bakgrund.

Utöver att staten träder in som återbetalningsgarant i de ytterst fåtal fall då studielånen inte kan återbetalas av låntagaren själv finns en annan uppgift för staten i det nya studiemedelssystemet. Det är den mycket enkla uppgiften att bevilja lånen. Det behöver naturligtvis inte skapas några gigantiska byråkratier eller myndigheter för detta. Det enda som behövs är att den bank eller det låneinstitut som står i begrepp att låna ut pengar till en student kan kontrollera att personen verkligen är en student och att denne läser på en utbildning som berättigar studielån och uppfyllt tidigare studiekrav. Det enklaste sättet att lösa detta är att alla universitet och högskolor och andra godkända högskolor registrerar sina studenter och deras studieresultat hos till exempel högskoleverket.

Fungerar detta verkligen?

När det svenska studiemedelssystemet diskuteras i olika sammanhang tas dagens ordning med CSN och deras monopolställning som något självklart. De som väljer att säga att det finns alternativ, som fungerar bättre, brukar viftas bort. Nästan som om dessa lever i en annan verklighet, en verklighet som inte överensstämmer med den som Tomas Östros, sossarna, CSN och SFS tycks leva i. Ett resonemang som i själva verket tyder på det omvända.

Vi behöver inte lyfta blicken särskilt långt för att kunna studera ett studiemedelssystem som ligger något så när i linje med det som vi i Moderata Ungdomsförbundet och Moderaterna talar om. Systemet finns och fungerar väl inte mer än 10 mil från Tomas Östros kontor i Stockholm. Vi behöver bara resa till Finland.

I Finland har man ett studiemedelssystem⁶ som liknar vårt förslag. Utöver studiebidraget kan alla studenter få en så kallad statsgaranti och med den i ryggen ta studielån i vilken finsk bank⁷ som helst. Själva studiestödet är uppdelat i tre delar ett rent bidrag, en summa studenten kan låna och en del av bidraget som riktas till boendekostnaden. Studielånet, det vill säga det du kan låna utöver bidraget, i Finland varierar mellan 160 och 220 euro i månaden och kan tas från vilken finsk bank som helst.

Bankerna konkurrerar aktivt om studenterna som kunder. Ett besök på en finsk banks hemsida ger vid handen att studenter är en viktig kundgrupp. Erbjudande är många och konkurrensen hård. Olika räntor och olika återbetalningstakt är konkurrensmedel. Dessutom lockar bankerna med fördelen av att ha alla sina affärer på ett och samma ställe. Studielån, kreditkort, sparande och alla andra typer av bankärenden kan samordnas. Tillgängligheten är hög. Precis som i Sverige finns det ett stort antal

---

⁶ Det finska studiemedelssystemet administreras av myndigheten Kela (FPA på svenska). Mer information om Kela och hur systemet är uppbyggt i detalj finns på www.kela.fi

⁷ Exempel på hur banker löser studielånen i Finland finns bl.a på www.nordea.fi och www.aktia.fi

banker och hundratals bankkontor över hela landet med rejäla öppettider i jämförelse med svenska CSN. Bankerna erbjuder dessutom en riktig 24-timmarsservice genom Internet och telefon.

Det som i Finland benämns statsgaranti motsvarar det borgensåtagande och den återbetalningsgaranti som den svenska staten iklär sig hos CSN idag, och som vi menar att de ska fortsätta göra även efter avvecklandet av CSN. De flesta studenter betalar givetvis sina egna lån enligt de villkor som gäller. Så fungerar det i Sverige och så fungerar det i Finland. Men det finns alltid ett fåtal som inte klarar sina åtaganden, och då träder staten in både i Sverige och i Finland.

Det finska systemet möjliggör för alla människor oavsett bakgrund och ekonomiska förhållanden att studera på högskola eller universitet. Alla kan få studielån. Den stora fördelen för de finska studenterna, och som vi vill införa även i Sverige, är valfriheten. Det går att vända sig till vilken bank som helst och låna sina pengar. Fördelarna med den valfriheten och vilka positiva effekter i form av konkurrens, tillgänglighet och service det leder till är som vi ovan beskrivit många. En bild som också bekräftas av finska studenter.

Vi har varit i kontakt med Lotta Backlund som är styrelseledamot i FSF (Finlands Studentkårers Förbund) som är Finlands motsvarighet till SFS för att fråga om hennes syn på det finska studiemedelssystemet ur ett studentperspektiv.

MUF: *Vilka fördelar ser du med det finska studiemedelssystemet?*

Lotta: I Finland får man ett bättre bemötande både från myndigheterna och från bankerna. Servicenivån är hög och det går riktigt snabbt att få besked. Det är positivt att studiestödet är tredelat med bidrag, bostadsbidrag och lån som ligger hos bankerna. Alla har ju redan med bankerna att göra och kan få olika fördelar av det.

MUF: *Är du då nöjd med det finska systemet?*

Lotta: Både ja och nej. Det är bra att servicen är hög och att det finns många banker med olika erbjudanden att välja, men samtidigt så är nivåerna för låga. Det var länge sen nivåerna höjdes.

MUF: *Hur är tillgängligheten för dig som student till myndigheter och banker?*

Lotta: Mycket god. Det är oftast lätt att komma fram och få besked från FPA. Dessutom finns det dygnet runt telefonservice och heltidsanställda på alla universitet som kan hjälpa till med den här typen av service och dessutom kan man ju nå sin bank dygnet runt via nätet och telefon om man har lån.

För att ge oss ytterligare en bild av hur det finska systemet med banker istället för CSN fungerar har vi också varit i kontakt med Jan-Erik Rask som är chef för Nordea Bank i Mariehamn på Åland för att höra hans syn som bankman på studielån och studenter som kundgrupp.

MUF: *Är studenter en viktig kundgrupp?*

Jan-Erik: Ja det stämmer att studenter är en viktig kundgrupp för oss. Under själva lånetiden är de bra och enkla kunder för banken. Lånesummorna är små och återbetalningen fungerar utmärkt. Dessutom har studenter stor potential som framtida kunder. Vi tror ju att man gärna fortsätter att ha sina affärer i en bank man trivs med som student.

MUF: *Satsar ni särskild på att få studenter som kunder?*

Jan-Erik: Javisst gör vi det. Konkurrensen är stor och det finns många banker som vill ha studenterna som kundgrupp.

Men vi tycker att vi på Nordea har bra erbjudanden. Den som är under 26 år får Internetbank och telefonsjänster gratis, dessutom har vi bra lösningar för studenter som vill studera utomlands som gör det möjligt att smidigt få ut sina lånepengar i t.ex Sverige. Dessutom är studenter en grupp som gärna vill använda nya sorters banktjänster, man är inte så bunden av att gå till banken man sköter det via nätet. Det har vi bra lösningar för och vi har också ökat vår marknadsandel bland studenter den senaste tiden.

MUF: Hur ser tillgängligheten ut för studenterna?

Jan-Erik: Tillgängligheten är absolut inget problem. Som student kan man sköta sina affärer dygnet runt. Allt från att få sin ansökan behandlad till att få ut pengar går snabbt och smidigt. Som student kan man lösa allt själv via nätet man är inte beroende av öppettider och kontor.

Bilden är tämligen entydig. Det finska studiemedelssystemet med lån i banker fungerar väl.

Varför tveka?

Slutsatsen vi drar är att det inte finns några skäl att tveka. Dagens studiemedelssystem har havererat. Centrala Studiestödsnämnden (CSN) har förverkat sitt förtroende, och klarar inte att leva upp ens till de mest grundläggande av de basala krav som landets studenter kan ställa på studiemedelssystemets funktion.

CSN var redan innan de senaste stora besparingarna som börjat få effekt under 2003 i effektivitet, servicenivå och bemötande att jämföra med den okänsliga byråkrati man annars sammanknippar med DDR eller liknande. CSN:s monopol på studielån missgynnar studenterna och sätter systemet i fokus. Vi vill byta fokus.

Det är studenten som ska i centrum i studiemedelssystemet. CSN kan och ska avvecklas. Det finns ingen anledning att tveka. Den fria marknaden är bättre på att hantera studielån, och studenter kan själva fatta de relevanta besluten om sina egna studiemedel.

Rapporten är skriven av Fredrik Saweståhl, förbundsstyrelseledamot MUF och Markus Friberg, distriktsordförande MUF-Jönköpings län.